

E.ON Wind Sweden AB
205 09 Malmö

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggning Örken – Munkabol på fastigheterna Moshult 2:15, Kallarp 1:2, Karlstorp 1:15, 1:19 och 1:49 m.fl. i Halmstads och Hylte kommuner

BESLUT

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Hallands län meddelar med stöd av 9 kap. 6 och 8 §§ miljöbalken (MB) E.ON Wind Sweden AB, 556938-6863, tillstånd för drift av sex befintliga vindkraftverk samt uppförande och drift av högst två nya vindkraftverk på fastigheterna Moshult 2:15, Kallarp 1:2, Karlstorp 1:15, 1:19 och 1:49 m.fl. i Halmstads och Hylte kommuner. De sex befintliga vindkraftverkens totalhöjd får uppgå till högst 150 meter och de två nya verkens totalhöjd får uppgå till högst 185 meter. Tillståndet innefattar även tillhörande fundament, uppställningsytor, vägar, elkablar samt transformator- och kopplingsstationer.

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation avslår ansökan vad gäller de nya vindkraftverken nr 1 och 2 i Hylte kommun.

Tillståndet gäller 35 år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Vindkraftverken ska placeras enligt de koordinater som anges nedan, med en flyttmån om 100 meter.

P1 (befintliga vindkraftverk), Sweref99 TM

Vkv nr	Nord	Öst	Fastighet	Kommun
ORA A01	6304830	383485	Moshult 2:15	Hylte
ORA A02	6305317	383592	Kallarp 1:2	Hylte
ORA A03	6305633	383941	Kallarp 1:2	Hylte
ORA B01	6303793	383432	Karlstorp 1:19	Halmstad
ORA B02	6303552	383839	Karlstorp 1:19	Halmstad
ORA B03	6302966	383585	Karlstorp 1:49	Halmstad

Postadress	Besöksadress	E-post	Telefon
301 86 HALMSTAD	Slottsgatan 2	halland@lansstyrelsen.se	010-224 30 00

Kontakta i detta ärende: Anna-Lena Olsson, tfn 010-224 33 22, e-post: anna-lena.k.olsson@lansstyrelsen.se

2018-06-05

551-9000-16
1315-125**P2 (utbyggnad), Sweref99 TM**

Vkv nr	Nord	Öst	Fastighet	Kommun
3	6303962	384200	Karlstorp 1:15>1	Halmstad
4	6304072	385047	Karlstorp 1:15>1	Halmstad

3. Utomhus vid följande bostäder får buller från vindkraftverken inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå enligt nedan. Se karta, bilaga 1.

Beräkningspunkt (bostad)	Fastighet	Begränsningsvärde dB(A)
AA	Tollabo 1:2	25
AB	Abborrhult 1:2	24
AE	Rönnskog 1:5	22
H	Kallarp 1:14	37
W	Killingshult 1:8	20
U	Karlstorp 1:8	38

Buller från vindkraftverken får inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) utomhus vid övriga bostäder.

Om tillståndet för vindkraftsprojektet Örken, Statkraft Södra Vindkraft AB (*miljöprövningsdelegationens beslut den 18 december 2013, dnr 551-2473-12, Mark- och miljödomstolens dom den 21 juli 2015 mål nr M 225-14*), skulle upphöra att gälla ska i stället följande gälla: Buller från vindkraftverken får inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) utomhus vid bostäder.

Den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift ska en kontroll av den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder i närheten utföras. Kontroll av den ekvivalenta ljudnivån ska därefter ske genom närfältsmätningar och beräkningar så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller efter tillsynsmyndighetens begäran, dock minst en gång vart femte år.

4. Under bygg- och återställningstiden ska buller från verksamheten begränsas så att det inte ger upphov till en högre ekvivalent ljudnivå vid bostads- eller fritidshus än:
- 60 dB (A) helgfri måndag – fredag kl. 07.00 – 19.00
 - 50 dB (A) helgfri måndag – lördag kl. 19.00 – 22.00
 - 50 dB (A) lördag, söndag och helgdag kl. 07.00 – 19.00
 - 45 dB (A) övrig tid.

2018-06-05

551-9000-16
1315-125

Vid enstaka kortvariga händelser, högst 5 minuter per timme, kan upp till 10 dBA högre nivåer accepteras. Detta gäller inte kvälls- och nattetid kl. 19.00 - 07.00.

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom immissionsmätningar eller närfältsmätningar och beräkningar. Den tid för vilken den ekvivalenta ljudnivån ska mätas/beräknas är då det bedrivs anläggningsarbete, dock inte för kortare tid än en timme. Den närmare kontrollen ska framgå av kontrollprogrammet för verksamheten.

5. Verksamheten ska begränsas så att den inte ger upphov till rörlig skugga mer än högst 8 timmar faktisk tid per år på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats, eller en yta på maximalt 25 m², som används för till exempel rekreation, vila eller arbete, i anslutning till bostäder.

Kontroll av villkoret ska utföras genom att den faktiska skuggtiden ska beräknas och/eller mätas för de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande 8 timmar per år.

6. Bolaget ska ansöka om dispens för att på samtliga vindkraftverk inom Örken - Munkaböl få använda siktsystem för dimning av hinderljus vid god sikt eller liknande system med minst samma effekt. Sådan dispens ska sökas innan anläggningen uppförs. Om dispens medges ska sådant system installeras och användas. För det fall dispens för siktsystem inte medges, eller senare återkallas, ska ljusstyrkan för hinderbelysningen vid mörker ställas ned så mycket som gällande bestämmelser om hindermarkering medger. Blinkande ljus på vindkraftverken ska synkroniseras inom verksamhetsområdet.
7. Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda om det är kraftigt regn eller dimma.
8. En uppföljande kontroll av vindkraftsparkens påverkan på rovfåglar ska göras inom tre år efter det att det första nya verket (P2) tagits i drift.

2018-06-05

551-9000-16
1315-125

9. Samtliga verk ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning. Endast verksamhetsutövarens och tillverkarens namn får anges på vindkraftverken. Andra reklamordningar får inte placeras på verken.
10. Inga vägar eller elkablar får anläggas i våtmarksområde (VMI) klass 1, nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt.
11. Bolaget ska senast en månad efter det att anläggningsarbetena är slutförda anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Monterings-, uppställnings-, upplagsytor och liknande, som inte behövs för drift eller underhåll av anläggningen, ska återställas inom ett år från det att anläggningsarbetena har avslutats.
12. När verksamheten, dvs. driften av ett eller flera vindkraftverk, slutligen upphör ska bolaget inom sex månader till tillsynsmyndigheten redovisa en avvecklingsplan. I planen ska bland annat redovisas hur och inom vilken tid vindkraftverket/-en ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas och efterbehandlas. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Avvecklingen ska vara genomförd i sin helhet vid tillståndstidens utgång.
13. Senast två år efter det att verksamheten har lagts ned ska berörda verk, med tillhörande utrustning ha avlägsnats, om inte tillsynsmyndigheten medger annat.
14. Förslag till kontrollprogram i den del det avser anläggningsarbeten ska inges till tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas. I övriga delar ska förslag till kontrollprogram inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet har tagits i anspråk eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.
15. Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 700 000 kronor för varje befintligt vindkraftverk och varje nytt vindkraftverk (P2) som uppförs. Säkerheten för samtliga verk ska ställas i sin helhet och godkännas av miljöprövningsdelegationen innan tillståndet tas i anspråk. Säkerheten ska uppräknas enligt konsumentprisindex där året för driftstart utgör bas.
16. När bolaget har bestämt de exakta placeringarna av verken i detta tillstånd och totalhöjderna för verken, ska bolaget lämna in en ny buller-

och skuggberäkning till tillsynsmyndigheten med dessa placeringar och höjder. I beräkningen ska både befintliga och nya verk ingå.

Anspråktagande

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts igång senast fem år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet i denna del. Tillsynsmyndigheten ska meddelas skriftligen när verksamheten sätts igång. Sökanden ska meddela tillsynsmyndigheten och länsstyrelsen det datum då tillståndet tas i anspråk.

Återkallelse av tidigare tillstånd

När detta tillstånd tagits i anspråk upphör, enligt 24 kap 3 § första stycket 6. MB, tidigare meddelat tillstånd den 21 januari 2011 (dnr 551-4174-09) samt beslut om uppskjuten fråga den 28 november 2012 (dnr 551-3183-12) att gälla.

Särskilda upplysningar

Prövning av vattenverksamhet som kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 11 kap. miljöbalken ingår inte i denna tillståndsprövning. Inte heller ingår prövning enligt lagen om kulturminnen. Detta beror på att Miljöprövningsdelegationen i huvudsak prövar miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken (se 3 § förordningen om miljöprövningsdelegationer).

Kungörelsedelgivning samt hur man överklagar

Miljöprövningsdelegationen förordnar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar efter beslutsdatum införas i Post- och Inrikes Tidningar samt Hallandsposten.

Beslutet hålls tillgängligt hos aktförvararna på Miljöförvaltningen i Halmstads kommun och på Samhällsbyggnadskontoret i Hylte kommun, samt hos Länsstyrelsen, Slottsgatan 2 i Halmstad.

Eventuellt överklagande skickas till Länsstyrelsen, 301 86 HALMSTAD. Ange vilket beslut som överklagandet gäller t ex genom att ange diarienumret. Skriv också vilken ändring som begärs. För att överklagandet ska kunna prövas, måste det vara inkommet till Länsstyrelsen **senast den 10 juli 2018**.

Länsstyrelsen skickar överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg för prövning, om Miljöprövningsdelegationen inte själv ändrar beslutet på det sätt som begärs.

Kontakta Länsstyrelsen på tfn 010-224 30 00 eller halland@lansstyrelsen.se, om något är oklart.

2018-06-05

551-9000-16
1315-125**IED-kod och tillståndsplikt**

Anläggningen är inte en IED-verksamhet. Verksamheten är tillståndspliktig enligt 21 kap.13 § miljöprövningsförordningen (verksamhetskod 40.90 B).

TIDIGARE PRÖVNING

I beslut den 21 januari 2011, dnr 551-4174-09, meddelade miljöprövningsdelegationen tillstånd enligt miljöbalken för uppförande och drift av sex stycken vindkraftverk. En uppskjuten fråga om vindkraftverkens hinderbelysning avgjordes genom beslut den 28 november 2012, dnr 551-3183-12. Tillståndet för- enades med bl.a. följande villkor.

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i ärendet.

2. Vindkraftverken ska placeras inom en radie om 100 meter från de koordinater som anges i den ursprungliga ansökan enligt nedan.

VKV nr	Koordinater enligt RT90		Kommun	Fastighet
Örk02	6309183	1334817	Hylte	Kallarp 2:2
Örk03	6308805	1334454	Hylte	Kallarp 1:2
Örk04	6308317	1334419	Hylte	Moshult 2:15
Örk06	6307348	1334286	Halmstad	Karlstorp 1:19
Örk07	6307068	1334713	Halmstad	Karlstorp 1:19
Örk08	6306518	1334429	Halmstad	Karlstorp 1:49

3. Vindkraftverkens totalhöjd ska vara högst 150 meter.
4. Under de två första åren efter det att anläggningen tagits i drift gäller följande: Om den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder överskrider 40 dBA på grund av vindkraftsanläggningen, ska överskridandet åtgärdas snarast möjligt.

Därefter gäller följande: Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftsanläggningen inte överskrida 40 dBA.

Den ekvivalenta ljudnivån enligt ovan ska kontrolleras vid en förstagångsbesiktning genom närfältsmätningar och beräkningar samt genom immisionsmätningar vid bostäder. Denna kontroll ska genomföras inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift. Kontroll ska därefter ske genom närfältsmätningar och beräkningar eller genom immisionsmätningar vid bostäder så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller efter tillsynsmyndighetens begäran, dock minst en gång vart femte år.

5. En ny buller- och skuggberäkning för de vindkraftverk som omfattas av detta tillstånd ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att detta tillstånd vunnit laga kraft.
6. Maximala antalet timmar med faktisk rörlig skugga vid bostäder på grund av vindkraftverken får inte överstiga 8 timmar per år.

2018-06-05

551-9000-16
1315-125

7. En studie av vindkraftsparkens påverkan på flyttfåglar, häckande fåglar och fladder-möss ska göras inom tre år efter det att det första verket tagits i drift.
8. Samtliga verk ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning. Endast verksamhetsutövarens och tillverkarens namn får anges på vindkraftverken. Utformningen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten. Andra reklam-anordningar får inte placeras på verken.
9. Bolaget ska senast en månad efter det att anläggningsarbetena är slutförda anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Temporärt nyttjade markytor under anläggningstiden såsom upplags- eller uppställningsplatser, dock ej kranuppställningsplatser, ska återställas snarast möjligt och senast två år efter det att anläggningsarbetet avslutats.
10. När verksamheten, dvs. driften av ett eller flera vindkraftverk, slutligen upphör ska bolaget skriftligen meddela tillsynsmyndigheten tidpunkten för detta. Inom sex månader från den meddelade tidpunkten ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för hur och inom vilken tid vindkraftverket/-en ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
11. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Förslag till kontrollprogram i den del det avser anläggningsarbeten ska inges till tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas. I övriga delar ska förslag till kontrollprogram inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan det första vindkraftverket tas i drift.
12. Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 300 000 kronor per vindkraftverk, genom garanti från bank eller annat kreditinstitut. Säkerheten ska byggas upp under en tjugoårsperiod och årligen under verkens livslängd indexuppräknas enligt nedan. En första avsättning om 50 000 kronor per vindkraftverk ska ske innan vindkraftverken tas i drift.

Bolaget ska genom årliga inbetalningar om lägst 12 500 kronor per verk jämte index upparbeta ett belopp om 300 000 kronor per verk plus index. Även de tidigare gjorda inbetalningarna ska indexuppräknas, varvid eventuell indexhöjning årligen ska inbetalas utöver den årliga inbetalningen.

Indexeringen ska ske enligt Konsumentprisindex – totalindex med 1980 som basår – där basbeloppet ska vara anpassat till indextalet med tidpunkten för driftstart. Ränta på kontot tillgodoräknas bolaget och kan jämka indexbeloppet med motsvarande belopp.

Bolaget ska årligen lämna uppgifter till länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten som visar att ovanstående belopp avsatts som säkerhet.
13. Hinderbelysningens ljusintensitet ska reduceras på natten så mycket som gällande lagstiftning medger. Hinderbelysningen ska även synkroniseras inom anläggningen.

ANSÖKAN OCH YRKANDEN

E.ON Wind Sweden AB (Bolaget) ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att på fastigheterna Munkabol 1:2, Kallarp 1:2, Karlstorp 1:15 och 1:19 m.fl. i Halmstad och Hylte kommuner, på följande positioner:

P1 (befintliga vindkraftverk), Sweref99 TM

<i>Vkv nr</i>	<i>Nord</i>	<i>Öst</i>	<i>Fastighet</i>	<i>Kommun</i>
ORA A01	6304830	383485	Moshult 2:15	Hylte kommun
ORA A02	6305317	383592	Kallarp 1:2	Hylte kommun
ORA A03	6305633	383941	Kallarp 1:2	Hylte kommun
ORA B01	6303793	383432	Karlstorp 1:19	Halmstads kommun
ORA B02	6303552	383839	Karlstorp 1:19	Halmstads kommun
ORA B03	6302966	383585	Karlstorp 1:49	Halmstads kommun

P2 (utbyggnad), Sweref99 TM

<i>Vkv nr</i>	<i>Nord</i>	<i>Öst</i>	<i>Fastighet</i>	<i>Kommun</i>
1	6304490	383822	Munkabol 1:2>1	Hylte kommun
2	6304478	384873	Moshult 2:1>1	Hylte kommun
3	6303962	384200	Karlstorp 1:15>1	Halmstads kommun
4	6304072	385047	Karlstorp 1:15>1	Halmstads kommun

producera el-energi genom:

- drift av 6 befintliga vindkraftverk (P1)
- uppförande och drift av högst 4 nya vindkraftverk (P2)

samtliga med tillhörande fundament, uppställningsytor, vägar, elkablar samt transformator- och kopplingsstationer.

E.ON Wind Sweden AB hemställer att miljöprövningsdelegationen:

1. bestämmer igångsättningstiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken för P2 till 5 år från lagakraftvunnet tillstånd,
2. bestämmer att tillståndet ska gälla i 30 år från lagakraftvunnet tillstånd,
3. meddelar villkor i enlighet med vad som anges nedan under avsnitt 8, samt
4. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolaget yrkar slutligen följande villkor för verksamheten:

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Vindkraftverken i P2 ska placeras inom en radie om 100 m från de koordinater som angivit i ansökan, bilaga 2. Slutlig placering av vindkraftverk

2018-06-05

551-9000-16
1315-125

samt vägdragning och övriga detaljer i infrastrukturen ska fastställas av Bolaget efter samråd med tillsynsmyndigheten.

3. Totalhöjden på vindkraftverken i P1 ska uppgå till högst 150 m och de ska vara utrustade med hinderbelysning enligt Transportstyrelsens föreskrifter.

Totalhöjden på vindkraftverken i P2 får uppgå till en totalhöjd om högst 185 m under förutsättning att de utrustas med ett system som innebär att hinderbelysningen bara tänds när ett flygplan eller helikopter närmar sig. Skulle Transportstyrelsen, Försvarmakten eller annan behörig myndighet ej tillåta ett sådant system ska totalhöjden på vindkraftverken i P2 uppgå till högst 150 m och utrustas med hinderbelysning enligt Transportstyrelsens föreskrifter.

4. Under de två första åren efter det att P2 tagits i drift gäller följande: Om den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder överskrider 40 dB(A) på grund av vindkraftsanläggningen, ska överskridandet åtgärdas snarast möjligt.

Därefter gäller följande: Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftsanläggningen inte överskrida 40 dB(A).

Den ekvivalenta ljudnivån enligt ovan ska kontrolleras vid en besiktning genom närfältsmätningar och beräkningar. Denna kontroll ska genomföras inom ett år från det att P2 tagits i drift. Kontroll ska därefter ske genom närfältsmätningar och beräkningar vid bostäder så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller efter tillsynsmyndighetens begäran, dock minst en gång vart femte år.

5. Maximala antalet timmar med faktisk rörlig skugga vid bostäder på grund av vindkraftverken får inte överstiga 8 timmar per år.
6. Samtliga verk ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning. Endast verksamhetsutövarens och tillverkarens namn får anges på vindkraftverken. Utformningen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten. Andra reklamanordningar får inte placeras på verken.
7. Bolaget ska senast en månad efter det att anläggningsarbeten för P2 är slutförda anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Temporärt nyttjade markytor under anläggningstiden såsom upplags- eller uppställningsplatser, dock ej kranuppställningsplatser, ska återställas så snart möjligt och senast två år efter det att anläggningsarbetet avslutats.
8. När verksamheten, d.v.s. driften av ett eller flera vindkraftverk, slutligen upphör ska bolaget skriftligen meddela tillsynsmyndigheten tidpunkten för detta. Inom sex månader från den meddelade tidpunkten ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för hur och inom vilken tid vind-

kraftverket/-en ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

9. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Förslag till kontrollprogram i den del det avser anläggningsarbeten för P2 ska inges till tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas. Förslag till utökat kontrollprogram omfattande hela verksamheten ska inlämnas senast tre månader innan det första vindkraftverket i P2 tas i drift.
10. Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 300 000 kronor per vindkraftverk, genom garanti från bank eller annat kreditinstitut. Säkerheten ska byggas upp under en tjugofemårsperiod, från etableringen av varje vindkraftverk och årligen under vindkraftverkens livslängd indexuppräknas enligt nedan. En första avsättning om 50 000 kronor per vindkraftverk i P2, ska ske innan P2 tas i drift.

Bolaget ska genom årliga inbetalningar om lägst 12 500 kronor per verk jämte index upparbeta ett belopp om 300 000 kronor per verk plus index. Även de tidigare gjorda indexuppräknarna ska indexuppräknas, varvid eventuell indexhöjning årligen ska inbetalas utöver den årliga inbetalningen.

Indexeringen ska ske enligt Konsumentprisindex – totalindex med 1980 som basår – där basbeloppet ska vara anpassat till indextalet med tidpunkten för driftstart för varje vindkraftverk. Ränta på kontot tillgodoräknas bolaget och kan jämka indexbeloppet med motsvarande belopp.

Bolaget ska årligen lämna uppgifter till länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten som visar att ovanstående belopp avsatts som säkerhet.

E.ON Wind föreslår att igångsättningstiden för P2 (dvs. den tid inom vilken vindkraftverken ska ha tagits i drift) bestäms till 5 år från lagakraftvunnet tillstånd, vilket måste anses vara skäligt med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

I komplettering som inkom 2017-12-01 bedömer E.ON Wind att en flyttmån för vindkraftverken om 30-50 meter är tillräcklig. I samma komplettering ändrar E.ON Wind sitt yrkande i förslaget villkor nr 10 vad avser det belopp som ska avsättas som säkerhet för tillkommande vindkraftverk (P2) till 500 000 kr per verk, men vidhåller att 300 000 kr fortsatt ska avsättas för befintliga vindkraftverk (P1) i enlighet med nu gällande miljötillstånd.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning inkom till Miljöprövningsdelegationen den 29 december 2016. Delegationen begärde vissa kompletteringar vilka inkom den 1, 5 och 18 december 2017, samt den 12 januari 2018. Ansö-

kan kungjordes därefter i Hallandsposten den 9 februari 2018. Den sändes för yttrande till Samhällsbyggnadsnämnden i Hylte kommun, Miljönämnden i Halmstads kommun, Skogsstyrelsen, Kommunstyrelsen i Hylte kommun, Kommunstyrelsen i Halmstads kommun, Halmstads Ornitologiska Förening, Försvarsmakten, Halmstad City Airport, Statkraft Södra Vindkraft AB (Vindpark Örken) och Länsstyrelsen. Yttranden har inkommit. Sökanden har i sin tur kommenterat yttrandena i en skrivelse, vilken inkom den 22 maj 2018.

UR SÖKANDENS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Allmänt

Den befintliga vindkraftsanläggningen består av sex vindkraftverk belägna i ett skogsområde mellan Torup och Oskarström. De tre nordligaste vindkraftverken är etablerade i Hylte kommun och de tre sydligaste i Halmstads kommun.

I samband med att förutsättningarna för att etablera P2 undersökts, har ett utredningsområde definierats. Utredningsområdet sträcker sig från mitten av P1 och ca 1,5 km österut och mäter ca 1 km i nord-sydlig riktning på sitt bredaste ställe.

Vindförhållandena i området är goda, baserat på erfarenhet från P1:s produktion samt data från den vindmätningmast som byggdes i området inför etableringen av P1. Snitthastigheten är över 7 m/s på 100 meters höjd och den förhärskande vindriktningen är västsydvästlig.

Teknisk beskrivning av verksamheten

Den befintliga verksamheten består av sex stycken vindkraftverk som togs i bruk i november 2012 och är av modellen Vestas V112 med 112 m rotordiameter, 94 m tornhöjd och 150 m totalhöjd när något av de tre rotorbladen står rakt upp. Den installerade effekten uppgår till totalt 18 MW (3 MW per vindkraftverk). Färgen på torn, nacell och rotorblad är ljusgrå-vit och antireflexbehandlad. Vindkraftverken är utrustade med hinderbelysning som ger ett medelintensivt blinkande rött sken under skymning, gryning och mörker enligt Transportstyrelsens föreskrifter. Vindkraftverken är förankrade i gravitationsfundament av armering och betong som gjuts på plats.

De befintliga vindkraftverkens produktion av elenergi uppgick år 2015 till ca 56 000 MWh. En utbyggnad med fyra vindkraftverk beräknas kunna producera ytterligare ca 36 000 MWh/år, vilket motsvarar den årliga förbrukningen av hushållsel för ca 7 200 hushåll.

De fyra planerade vindkraftverken i P2 kommer att etableras på de positioner som framgår av ansökan. En flyttmån om maximalt 100 m föreslås kunna utnyttjas under vissa förutsättningar. Varje enskilt vindkraftverk beräknas ha en

effekt på 3,0 - 5,0 MW. För att möjliggöra etablering av en typ vindkraftverk med större rotordiameter kommer totalhöjden att uppgå till högst 185 m.

I det fall vindkraftverkens totalhöjd ges tillstånd att uppgå till 185 m, och därmed överstiger 150 m, ska hinderbelysningen på vindkraftverken avge ett vitt högintensivt blinkande sken i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter. E.ON Wind har för avsikt att undersöka alternativ till denna typ av hinderbelysning.

Byggtiden för uppförandet av P2 beräknas uppgå till högst ett halvår.

Väganslutning

Vägar fram till vindkraftverkspositionerna behöver vara ca 4,5 meter breda. I kurvor kan dock kurvradien behöva uppgå till 50 meter, för att säkerställa att de långa specialtransporterna av t.ex. blad och torndelar ska kunna ta sig fram. Transporterna kan vara upp mot 75 meter långa. Utöver vägbredden så krävs normalt en zon fri från vegetation som uppgår till 2-3 m/sida för diken etc.

Ett väl utbyggt vägnät av god kvalitet finns sedan tidigare i området. Samma tillfartsväg som användes under uppförandet av P1, och som idag används vid service och underhåll, kommer att användas för utbyggnaden av P2. Därutöver kommer ca 3 km befintlig väg behöva breddas och förstärkas och endast ca 600 m ny väg anläggas. En hårdgjord kranplats-yta om ca 3 000 – 5 000 m² tillkommer invid varje planerat vindkraftverk.

Elanslutning

P1:s interna elnät är ett icke koncessionspliktigt nät som är markförlagt och ansluter till överliggande nät via en transformatorstation nära Kallarp, ca 1 km nordväst om vindkraftanläggningen. Elnätet kommer att byggas ut med markförlagd kabel längs med ny och befintlig väg för att möjliggöra anslutning av P2. Kablar mellan vindkraftverken markförläggs så långt möjligt intill tillfartsvägarna. Anslutning till överliggande nät kommer sannolikt att ske vid samma punkt som P1, d.v.s. Kallarp, men bestäms slutligt av nätägaren i området, E.ON Elnät AB.

Transporter

Det används i storleksordningen 350-450 m³ betong per fundament. Betongen tillverkas på externa betongfabriker i regionen och transporteras till projektområdet med hjälp betongtransportbilar. Det krävs ca 60-70 betongtransporter per fundament och gjutningen av ett fundament tar ca en dag. Detta innebär att samtliga betongtransporter kommer att koncentreras till en dag per fundament.

Till byggnation av vägar krävs material i form av t.ex. stenkross. Det finns bergtäkter inom rimliga avstånd till utredningsområdet, vilket innebär att långa

materialtransporter kan undvikas. Det är dock ännu inte fastställt vilken eller vilka bergtäkter som kommer att användas.

Tornen transporteras med särskilda transportfordon och monteras på plats med hjälp av en eller flera mobilkranar. Maskinhuset monteras på det färdiga tornet med hjälp av mobilkranar. Vindkraftverkets rotor består av ett nav och tre rotorblad. För utbyggnaden av Örken är det i första hand aktuellt med mellan 55-63 m långa rotorblad, vilket ger en rotordiameter om 110-126 m. Rotorbladen transporteras i ett stycke till montageplatsen på särskilda transportfordon.

Råvaror och kemikalier

I de fall vindkraftverken har en växellåda innehåller den och hydraulsystem olja och kylsystemet innehåller glykol. Det avfall som genereras är främst sådant som uppkommer vid service och underhåll som t.ex. filter, smörjolja och avfettningsmedel.

UR SÖKANDENS MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Lokalisering

Den befintliga vindkraftsanläggningen består av sex vindkraftverk belägna mitt emellan Torup och Oskarström, i Halmstads och Hyltes kommuner. Närmaste samhälle är Fröslida som ligger drygt 2 km väster om anläggningen, längs Nissastigen och väg 26.

Vindkraftverken står i vad som i huvudsak är produktionsskog med inslag av sumpskog och hyggen. Markhöjden uppgår som högst till ca 180 m.ö.h.

Närboende

Bebyggelsen i närområdet är spridd och består främst av enskilda gårdar och hus. Avståndet mellan P1 och närmaste bostad är ca 600 m och avståndet mellan P2 och närmaste bostad beräknas till ca 900 m. De flesta bostäder finns på mer än 1 000 m avstånd

Intyg har lämnats in från ägarna till fastigheterna Moshult 1:10 och Krokagård 1:4 i Hylte kommun, att befintliga byggnader på fastigheterna inte planeras att nyttjas för bostadsändamål.

Mark och vatten

Området präglad av det pågående skogsbruket, men där finns också våtmarker och ett antal vattendrag. Jordarterna består i huvudsak av morän med inslag av torv. De har förhållandevis låg genomsläpplighet.

En naturvärdesinventering har identifierat objekt med måttligt eller högt naturvärde inom utredningsområdet och dessa objekt utgör sammanlagt en fjärdedel av områdets yta. Samtliga identifierade objekt, liksom övriga våtmarker och sumpskogar, kommer att undvikas vid etablering av vindkraftverk och anläggande av ny väg.

E.ON Wind åtar sig att inte placera nya vindkraftverk eller etablera ny väg inom områden med naturvärdesklass 2 eller 3, kulturlämningar eller strandskydd. Breddning och förstärkning av befintlig väg kommer dock att bli nödvändig inom område med naturvärdesklass 3 samt strandskydd.

En flyttmån om 100 meter föreslås tillåtas för varje nytt vindkraftverk, under förutsättning att flyttmånen inte utnyttjas i strid mot åtagandena i föregående stycke.

Anmälan om vattenverksamhet kan komma att bli aktuell för breddning av befintlig väg över vattendrag (inkl. erforderliga byten av trummor m.m.) och kommer att hanteras i särskild ordning av E.ON Wind.

Ett av vindkraftverken planeras alldeles nära gränsen för riksintresseområdet Store Jöns mosse men E.ON Wind bedömer, med stöd av dels våtmarksinventeringen VMI och den naturinventering som utförts av Enetjärn Natur, att avståndet till närmaste värdefulla del av Store Jöns mosse är ca 100 m. Vidare planeras ett av de andra vindkraftverken på ett avstånd från Björksjöbäcken som motsvarar strandskyddet, d.v.s. också 100 m. I båda fallen kommer vindkraftverken i första hand att placeras på en sådan höjdnivå att fundamentets dränering placeras över grundvattennivån i de skyddsvärda objekten. Om detta inte är möjligt kommer dränering att undvikas och fundamenten istället konstrueras för att klara grundvattentryck. Fastställandet av de slutliga positionerna för vindkraftverken kommer att föregås av en geoteknisk undersökning. Resultatet av denna kommer att bestämma val av skyddsåtgärd. Det kan då även bli aktuellt att utnyttja föreslagen flyttmån för att ytterligare distansera fundamenten från Store Jöns mosse respektive Björksjöbäcken.

Naturmiljö

Riksintressen

Närmaste riksintresseområde för naturvård är Store Jöns mosse, som beskrivs som ett storskaligt våtmarkskomplex med värdefulla mader och fastmarkshol-

mar. En liten del av riksintresseområdet är belägen inom utredningsområdet för P2.

Ett av vindkraftverken i P2 tangerar riksintresseområdet Store Jöns mosse, vilket innebär att en del av fundamentet hamnar innanför områdets geografiska gräns. Närmaste dokumenterade naturvärde inom riksintresset, en tallmyr med naturvärdesklass 3, är i dock belägen mer än 100 m från vindkraftverkets centrum och beaktat de förebyggande åtgärder som planeras avseende mark och vatten bedöms inte hydrologin inom Store Jöns mosse påverkas negativt. Behöver ytterligare anpassning av positionen göras, bedöms detta kunna göras inom föreslagna flyttmån om 100 meter.

Särskilda hänsynsåtgärde kommer att vidtas nära Store Jöns mosse – en skyddsbuffert kommer att vidtas till dokumenterade naturvärden knutna till våtmarken och dessa kommer även att vid behov märkas ut.

Natura 2000-områden

Ca 0,5 km sydost om de sydliga vindkraftverken i P1 finns ett område kallat Rågetaåsen som både är ett Natura 2000-område (enligt habitatdirektivet) och ett naturreservat. Rågetaåsen beskrivs som en urskogsartad blandskog som rymmer en stor mängd flora och fauna och utpekade skyddsvärda naturtyper.

Ytterligare ett Natura 2000-område, Moshult, är beläget ca 1,1 km väster om de sydliga vindkraftverken i P1. Det består av en sluttning med översilad barr- och blandfuktskog. Området är också ett biotopskyddsområde samt en nyckelbiotop.

Varken naturreservatet och Natura 2000-området Rågetaåsen eller Natura 2000-området Moshult bedöms påverkas negativt av verksamheten. Inga markåtgärder kommer att göras där och indirekt påverkan på områdena är heller inte sannolik på grund av avståndet samt de förebyggande åtgärder som planeras avseende mark och vatten.

Övriga skyddade områden

En bit av Björksjöbäcken med anslutande våtmark, som löper genom utredningsområdet för P2, bedöms ha nyckelbiotop-status. Närliggande vattendrag omfattas även av det allmänna strandskyddet.

Några andra områden med skydd enligt 3, 4 eller 7 kap. miljöbalken finns inte i närheten av befintliga eller planerade vindkraftverk.

En naturvärdesinventering har genomförts och identifierat objekt med måttligt eller högt naturvärde inom utredningsområdet för P2. Samtliga vindkraftverk har placerats utanför dessa områden. De kommer även att undantas från etablering av ny väg och andra nya markåtgärder. Breddning och förstärkning av be-

fintlig väg kommer dock att vara nödvändigt inom områden som omfattas av det allmänna strandskyddet.

Fåglar

Under 2015 har en uppföljande fågelinventering gjorts inom ramen för den befintliga verksamhetens kontrollprogram. Under februari och mars 2016 har även en inventering av örn utförts, med fokus på utbyggnad inom P2:s utredningsområde. Båda inventeringarna har utförts av lokal ornitolog med god kännedom om området.

Vid 2015 års inventering konstaterades att flyttande fåglars aktivitet över Örken-området inte var särskilt hög. Mest rörde det sig om lokala, häckande rovfåglar från trakten. Vid linjetaxering hittades göktyta, törnskata och trädlärka, vilka alla har stabila populationer i Halland. I övrigt hittades inga skyddsvärda arter. Rapportens slutsats är att befintlig verksamhet P1 kan betraktas som relativt problemfri ur ett fågelskyddsperspektiv.

Under inventeringen 2016 observerades varken kungs- eller havsörn och det verkar således inte finnas något vinterrevir för örnar i området. Sannolikheten för häckande kungsörn i området sommartid bedöms också som mycket liten.

Den sammantagna bedömningen är att påverkan på fågellivet blir ringa.

Fladdermöss

En fladdermusinventering har utförts inom utredningsområdet. Av rapporten framgår att området är artrikt men individfattigt. De arter som vid genomförda inventeringar har påträffats inom det aktuella projektområdet och kan komma i närmkontakt med vindkraftverken är barbastell (*Barbastella barbastellus*), dvärgpipistrell (*Pipistrellus pygmaeus*), sydpipistrell (*Pipistrellus pipistrellus*), gråskimlig fladdermus (*Vespertilio murinus*), nordfladdermus (*Eptesicus nilssonii*), större brunfladdermus (*Nyctalus noctula*), vattenfladdermus (*Myotis daubentonii*), obestämda arter inom släktet *Myotis* (*Myotis* spp) och långörad fladdermus (*Plecotus auritus*). De påträffade arter som är rödlistade är barbastell och sydpipistrell. De arter som klassas som högriskarter för vindkraftverk är dvärgpipistrell, sydpipistrell, gråskimlig fladdermus, nordfladdermus och större brunfladdermus.

Störst antal registreringar noterades hos dvärgpipistrell, som troligen hade en koloni inom området. Med undantag för barbastell, som noterades på två ställen under migrationsperioden, bedöms området rymma vanligt förekommande arter. Rapporten uppger vidare att det inte finns några värdefulla fladdermusmiljöer som kommer att påverkas negativt av tillkommande vindkraftverk. Sett utifrån ett landskapsperspektiv finns det heller inga markanta ledlinjer inom det

aktuella området. Slutsatsen är att etableringen av vindkraftverken kommer att ha en försumbar effekt på de lokala och migrerande fladdermuspopulationerna.

Kulturmiljö

En kulturhistorisk utredning har genomförts. I den beskrivs konsekvenserna av en etablering av P2 både vad avser påverkan på kulturlämningar inom utredningsområdet och i ett större landskapsperspektiv (i det senare fallet även beaktat påverkan från befintlig verksamhet P1).

Utredningen konstaterar att de befintliga vindkraftverkens påverkan på utpekade kulturmiljöintressen i närområdet är låg. Närmaste riksintresse för kulturmiljö är beläget på långt avstånd (ca 1 mil) och de mer närliggande miljöer som är upptagna i Hyltes kommunala kulturmiljövårdsprogram, påverkas inte nämnvärt av befintliga verk. Eventuella tillkommande verk kommer sannolikt inte att ha någon ytterligare negativ effekt, enligt utredningen.

Det har inte identifierats några fasta fornlämningar inom utredningsområdet utan endast övriga kulturhistoriska lämningar med mer sentida prägel. Ingen av lämningarna kommer att beröras av direkta ingrepp i samband med etablering av vindkraftverk eller byggnation av ny väg. Breddning av befintlig väg kommer dock att krävas inom ett parti fossil åkermark.

Ett skyddsavstånd om minst 50 m kommer att hållas mellan närmaste vindkraftverk och kulturmiljön kring torpen Bäckaskog och Karlshult, vilken bedömts ha högst värde inom utredningsområdet.

Friluftsliv

Det finns inga riksintressen för friluftslivet eller särskilt utpekade rekreationsområden i närheten av P1 eller P2. Skogarna i området används för bl.a. jakt, bär- och svampplockning samt promenader i en för områdestypen normal omfattning. Vindkraftverkens ljud, skuggor samt synlighet kan påverka upplevelsevärden inom verksamhetsområdet och dess närmaste omgivning. Tillgängligheten till området är redan idag begränsad då de flesta av tillfartsvägarna till området är försedda med bommar. En utbyggnad av P2 kommer dock inte att begränsa tillgängligheten ytterligare. Påverkan på områdets friluftsliv bedöms sammantaget som måttlig.

Landskapsbild

Verksamheten är belägen i skogsbygd, som beskrivs som relativt tålig för vindkraftsetableringar enligt den regionala landskapsanalys som Länsstyrelsens i Hallands län framtagit. Väster om vindkraftverken rinner Nissan och parallellt med den går väg 26. I anslutning till Nissan finns några ytor med jordbruksmark. Österut finns ett antal mindre sjöar. Bebyggelsen i närområdet är spridd

och består främst av enskilda gårdar och hus. Avståndet mellan P1 och närmaste bostad, belägen i Halmstads kommun, är ca 600 m. Avståndet mellan P2 och närmaste bostad beräknas till ca 900 m, även den belägen i Halmstads kommun.

Vindkraftverken i P1 är idag främst synliga från områdets sjöar, myrar, odlingsområden och tillfälliga hyggen. Detsamma kan förväntas vid en utbyggnad av P2.

Det bedöms vara en fördel om vindkraftverken i P2 i så hög grad som möjligt liknar de i P1, vad avser höjd, dimensioner och övergripande design. Något större rotorerna och högre torn bedöms dock inte medföra någon påtaglig negativ visuell påverkan p.g.a. vindkraftverkens asymmetriska placering, höjdskillnader och det omgivande skogslandskapets egenskaper.

Hinderbelysning

E.ON Wind ser inte i nuläget att det finns någon radar- eller transponderbaserad teknik som är både etablerad på marknaden, d.v.s. inte endast existerar på prototypstadium eller liknande, och är godkänd av Transportstyrelsen och Försvarsmakten. Bolaget ställer sig dock positivt till att utrusta åtminstone tillkommande verk, i det fall de får en totalhöjd över 150 meter, med sådan teknik om den finns att tillgå inom de närmaste åren förutsatt att kostnaden inte är orimligt hög i förhållande till den totala investeringen i den utökade effekten hos vindkraftparken. Vad gäller dimning av ljus så har E.ON Wind att anpassa sig efter de riktlinjer som Transportstyrelsen sätter.

Ljud

Ljudberäkningar har gjorts för P1 och P2. Beräkningarna visar att 40 dB(A) ej överskrids vid någon av de närliggande bostäderna. I beräkningarna av lågfrekvent ljud får samtliga bostäder värden under Folkhälsomyndighetens riktvärde.

Den ansökta verksamheten kommer att utformas för att inte överskrida 40 dB(A) vid bostäder, också om justeringar görs inom föreslagen flyttmån inför slutlig layout av P2.

Amplitudmodulerat ljud

Enligt vad E.ON Wind erfar, finns det ingen vetenskaplig konsensus kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk, hur det uppkommer och sprids, om det är mätbart etc. Det är sällsynt och det ska i princip inte förekomma som fenomen annat än i undantagsfall. Det finns dock proaktiva åtgärder för att minska risken för att amplitudmodulerat ljud uppstår och det går även att i efterhand minska, eller helt eliminera, ljudet.

E.ON Wind kommer att använda bästa teknik i det avseendet att den typ av vindkraftverk som väljs, kommer att vara utvecklat för att kunna drivas på land nära bebyggelse d.v.s. relativt tysta platser med medelgod vind. Vindkraftverken kommer att ha ett lågt källjud med möjlighet att ställa ned ljudet ytterligare. Om det är möjligt att fastslå ungefär när amplitudmodulerat ljud har en tendens att uppstå, kan rotorbladen vinklas och källjudet ställas ned under just dessa tider.

Det finns även andra metoder. Tillverkaren Vestas har vittnat om fall i England där man har kunnat åtgärda vad som verkar vara amplitudmodulerat buller helt med hjälp av ”aerodynamiska add-ons” på rotorbladen, det som i Vestas fall kallas ”serrated trailing edges”.

Skuggor

Skuggberäkningar har gjorts för P1 och P2. Beräkningarna är gjorda för den teoretiskt maximala samt den sannolika skuggeffekten. Hänsyn har inte tagits till skymmande vegetation och då den aktuella verksamheten är belägen i ett skogsområde är det rimligt att anta att den faktiska skuggtiden kommer att vara mindre än den beräknade sannolika skuggtiden.

Beräkningarna visar att Boverkets rekommendationer kan komma att överskridas vid uppskattningsvis åtta bostäder. Förebyggande åtgärder (skuggregleringsutrustning) kommer att vidtas för att rekommendationerna ska innehållas.

Kumulativa effekter

Eftersom tillstånd söks för en utbyggnad av befintlig verksamhet har samtliga relevanta kumulativa effekter som kan uppstå då P1 utökas med P2 behandlats i miljökonsekvensbeskrivningen.

Norr och nordost om P1 och P2 har Statkraft Södra Vindkraft AB sedan en tid tillbaka tillstånd att uppföra och driva maximalt 25 vindkraftverk, ett projekt som också går under namnet Örken. E.ON Wind anser att miljökonsekvensbeskrivningen ska behandla kumulativa effekter som kan uppstå om både P2 och Statkraft Södra Vindkraft AB:s Örken realiserar, i de avseenden effekterna kan konkretiseras i mätbara värden som relaterar till vanligt förekommande tillståndsvillkor. Bedömningen är att det är möjligt för P1, P2 och Statkraft Södra Vindkraft AB:s Örken att samexistera utan att gällande praxis kring begränsningsvärden för ljud och skuggor överskrids.

Strandskydd

Delar av befintlig väg som går genom strandskyddade områden kommer att behöva förstärkas och breddas samt kabelförläggning ske i vägbanken. Vid förstärkning och breddning av väg samt kabeldragning inom strandskyddat område kommer åtgärder att vidtas för att livsvillkor för djur- och växtlivet inte ska påverkas.

Kalkningsområden

Vindkraftverken kan ha viss inverkan på hur kalkning av St. Björkesjön och Björksjöbäcken kan utföras i framtiden. Om kalkning ska ske med flyg eller helikopter kan vindkraftverken tillfälligt stängas av för att underlätta åtkomst. Alternativa kalkningsmetoder kan också vara tänkbara, såsom kalkning från båt. E.ON Wind är positiva till en dialog med Länsstyrelsen och kalkningsföretag för att bestämma vad som är mest lämpligt, beroende på hur ett framtida kalkningsbehov ser ut.

Halmstads Flygplats

Närmaste flygplats är Halmstads flygplats/Halmstad Ciry Airport och de befintliga vindkraftverken är belägna inom flygplatsens s.k. terminalområde.

LFV säger i ett yttrande vid samrådet 2016 att LVF inte har något att invända. LFV meddelar även att vindkraftverken ligger inom terminalområde för Halmstads flygplats. I en flyghinderanalys gjord av LFV sägs att ingen påverkan finns på Halmstads flygplats för sex stycken verk 180 meter höga, på markhöjden 155 - 170 m.ö.h. på sex olika koordinater inom verksamhetsområdet.

Avveckling efter drifttiden

Baserat på bolagets tidigare erfarenheter, beslut hos olika miljöprövningsdelegationer (MPD Västernorrland 551-2696-14, MPD Östergötland 551-5220-14 m.fl.) och domar i mark- och miljödomstolen (M 9473-13, M 3188-14 m.fl.) under senare tid bedömer E.ON Wind att kostnaden uppgår till ca 500 000 kr per vindkraftverk och vitsordar att tillståndet för Örken-Munkaböl villkoras av att säkerhet ställs till detta belopp för de tillkommande vindkraftverken. E.ON Wind ändrar därmed sitt yrkande i förslaget villkor nr 10, vad avser det belopp som ska avsättas som säkerhet för tillkommande vindkraftverk (P2), nu 500 000 kronor per verk, men vidhåller att 300 000 kr fortsatt ska avsättas för befintliga vindkraftverk (P1) i enlighet med nu gällande miljötillstånd.

INKOMNA YTTRANDE**Kommunstyrelsen i Hylte kommun**

Kommunstyrelsen i Hylte kommun avstyrker ansökan med hänvisning till kommunfullmäktiges beslut § 5, Politisk inriktning för Hylte kommun 2015-2018, daterat 2015-03-26, om ett moratorium om ny vindkraft till dess en ny översiktsplan har beslutats.

Kommunstyrelsen i Halmstads kommun

Halmstads kommun anser att en utökning av befintlig vindkraftspark i ett område som redan är ianspråktaget för vindkraftsändamål är positivt. Utbyggnad i detta område följer intentionerna i Framtidsplan 2030, strategisk översiktsplan för Halmstads kommun, 2014. Halmstads kommun tillstyrker ansökan om utökning av befintlig vindkraftspark Örken Munkaböl.

Miljönämnden i Halmstads kommun

Miljönämnden beslutar att:

1. tillstyrka E.ON Vind Sweden ABs tillståndsansökan för uppförande och drift av vindkraftverk på fastigheterna Karlstorp 1:15 och 1:19 i Halmstads kommun samt Munkaböl 1:2 och Kallarp 1:2, m.fl. i Hyltes kommun,
2. det är lämpligt att formulera ett villkor som tillmötesgår Försvarens krav om begränsad flyttmån för slutlig placering av verken till maximalt 30 meter,
3. bullervillkor bör utformas på ett sådant sätt att åtgärd alltid ska vidtas snarast möjligt vid överskridande och inte enbart under de två första åren efter att de nya verken tagits i drift,
4. det är lämpligt att formulera ett villkor för regelbunden uppföljning av lågfrekvent buller,
5. ställa sig positiv till vindkraftverk med totalhöjd på maximalt 185 meter på den föreslagna platsen.

Försvarens makt

Försvarens makt har inget att erinra mot uppförandet av de föreslagna vindkraftverken. Beräknad totalhöjd för vindkraftverken är 185 m.

<i>Vindkraftverk</i>	<i>N</i>	<i>E</i>
1	6304490	383822
2	6304478	384873
3	6303962	384200
4	6304072	385047

Försvarens maktens yttrande gäller bara ovan angivna positioner och höjd. Flyttas en position i någon riktning mer än 100 m alternativt om totalhöjden ändras, måste Försvarens makt få in en ny remiss.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket bedömer att verksamheten kan ge upphov till negativ påverkan på fladdermöss (dvärgpipistrell) och att försiktighetsmått därför kan behöva meddelas för att motverka detta. Det finns också en risk för kollision med vissa rovfågelarter och sträckande tranor. Naturvårdsverket bedömer dock att denna påverkan blir begränsad. Skyddsavståndet mellan ett av vindkraftverken och riksintresseområdet Jörns mosse kan vara otillräckligt för att undvika negativ påverkan där.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har tagit del av materialet men har inga synpunkter.

Länsstyrelsen i Hallands län

Länsstyrelsen framför i sitt yttrande att naturvärdena i området till största delen är knutna till våtmarker och vattendrag. Det bör därför framgå av villkoren för tillståndet att inga anläggningsarbeten får utföras inom 100 m från vattendrag eller inom 100 m från område med naturvärden vid Store Jöns Mosse och Björksjöbäcken som bedömts vara av klass 2 (högt naturvärde) i den naturvärdesinventering som utförts av Enetjärn Natur.

Anläggningsarbeten bör utföras och avrinning utformas så att grumling i vattendrag undviks och hydrologin i områden med naturvärden inte påverkas. Skyddsåtgärder för att undvika påverkan på hydrologin i Store Jöns mosse samt Björksjöbäcken bör utföras enligt pkt 11 i E.ON:s komplettering den 1 december 2017.

Standardvillkor om att köra vindkraftverken i batmode bör finnas med. Påverkan på fåglar och fladdermöss bör följas upp. Det skulle vara lämpligt med ett kontrollprogram som är gemensamt för alla vindkraftparker i området. För att undvika att störa häckande fåglar samt fladdermöss under yngelsäsong bör röjning/avverkning inte ske under perioden 15 mars-31 augusti.

Det finns inga ytterligare synpunkter gällande kulturmiljön som kan anses vara välutredd. Utredningen har klargjort att påverkan på kringliggande kulturmiljöer är försumbar och att det i det för vindkraftsetablering utredda området endast förekommer kulturmiljöer av sentida karaktär. Av dessa kommer den mest välbevarade miljön inte att påverkas av etableringen. Man kommer däremot att bredda en väg genom ett sentida röjningsröseområde. Detta kräver ej tillstånd enligt KML eftersom röjningsröseområdet inte bedömts vara en fornlämning.

Eva Abrahamsson m.fl. närboende

I en skrivelse från 21 stycken närboende framförs bl.a. synpunkter på risken för störande buller vid bostäderna, risken för störande hinderbelysning, samt störningar från det verk som föreslås anläggas ca 100 meter från Stora Björkesjön. De närboende anser att ansökan ska avslås.

Föreningen God Livsmiljö Hylte

Föreningen God Livsmiljö Hylte framför bl.a. följande yrkanden:

- omprövning av villkor för fortsatt drift av de 6 befintliga vindkraftverken,
- avslag för uppförande och drift av högst 4 nya vindkraftverk,
- att länsstyrelsen, Hylte och Halmstads kommuner inom ramen för Miljösamverkan Halland, omgående till Folkhälsoenheten vid Region Halland, hemställer om en medicinsk epidemiologisk undersökning av vindkraftsbullrets störningar och hälsoeffekter för medborgare som bor inom 10 km från vindkraftsanläggningar,
- att länsstyrelsen beslutar om interimistiskt förbud under tre år, enligt 7 kap. 24 § MB, för genomförande eller försäljning av projekt Örken, Statkraft Södra Vindkraft AB.

SÖKANDENS BEMÖTANDEN

Sökanden framför bl.a. följande ang. förslaget villkor om totalhöjd och hinderbelysning med beaktande av Hylte kommuns och Halmstads kommuns yttranden. E.ON Wind drar slutsatsen att den villkorsformulering som föreslagits avseende hinderbelysning nu framstår som utdaterad och olämplig. Med nuvarande lydelse riskerar den att utgöra en onödig begränsning av verksamheten. E.ON Wind överlåter därför till miljöprövningsdelegationen att formulera om villkoret. Önskvärt är då att dess lydelse möjliggör en totalhöjd på maximalt 185 meter utan hinderbelysningssystem och i övrigt på ett sätt som innebär att det finns rättsliga och faktiska förutsättningar att efterleva villkoret.

Sökanden har inget att invända mot innehållet i yttrandena från Miljönämnden i Halmstads kommun, Kommunstyrelsen i Halmstads kommun och Länsstyrelsen i Hallands län.

Sökanden framför bl.a. följande ang. yttrande från några närboende, som till stora delar handlar om ljud från vindkraftverken. Snabb respons på klagomål är något E.ON Wind prioriterar och i ett fall under den senaste tiden har tekniker omgående kunnat åka ut till de befintliga verken i Örken och konstatera samt åtgärda missljud hos ett vindkraftverk efter samtal från en närboende. E.ON Wind utökar för närvarande sin driftsorganisation och arbetar kontinuerligt med att hitta effektivare sätt att beräkna, mäta och förebygga oönskat buller från vindkraftverk. Skrivelsen refererar även till Statkraft Södra Vindkraft

AB:s angränsande projekt. Enligt vad E.ON Wind erfar är detta nu nedlagt och därmed kommer detta inte bidra till en ökad kumulativ ljudnivå i området. Vindkraftverket nära Stora Björkesjön, som skrivelsen särskilt nämner, kommer heller inte att byggas eftersom det avstyrkts av Hylte kommun.

Sökanden avstår från att kommentera yttrandet från föreningen God Livsmiljö i Hylte då sökanden anser att det till största delen tar upp ämnen som ligger utanför den nu aktuella tillståndsprövningen.

MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS ÖVERVÄGANDEN

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter gjorda kompletteringar uppfyller kraven och kan godkännas enligt miljöbalken.

Lokalisering och tillåtlighet

Kommunernas tillstyrkan

Enligt 16 kap 4 § miljöbalken (MB) får tillstånd till en anläggning för vindkraft endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det.

Kommunstyrelsen i Hylte kommun har genom beslut den 10 april 2018 avstyrkt ansökan för vindkraftverk nr 1 och 2 som planeras inom Hylte kommun. Halmstads kommun har genom beslut den 10 april 2018 tillstyrkt vindkraftverk nr 3 och 4 som planeras inom Halmstads kommun.

Mot angiven bakgrund måste ansökan avslås vad gäller vindkraftverk nr 1 och 2.

Planförhållanden

Enligt 2 kap 6 § MB får tillstånd inte meddelas i strid med gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. Den verksamhet som avses i tillståndet strider inte mot gällande detaljplan/områdesbestämmelser för området dit verksamheten ska lokaliseras. Området omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser.

De sex befintliga vindkraftverken i P1 är belägna inom utpekade, prioriterade områden för vindkraft enligt Hylte kommuns vindkraftsplan antagen 2009 samt Halmstads kommuns översiktsplan antagen 2014. Av de fyra planerade vindkraftverken i P2 är ett beläget inom prioriterat område för vindkraft i Halm-

stads kommun och de tre övriga (inklusive de två i Hylte kommun) inom områden som varken betecknas som lämpliga eller olämpliga för vindkraft utan där prövning ska ske i varje enskilt fall.

Lokaliseringsbedömning

Delar av verksamhetsområdet är klassificerat som riksintresse för naturvården. Vindkraftverk nr 4 i P2 tangerar riksintresseområdet Store Jöns mosse, men ingen väg eller elkabel berör riksintresset. Under förutsättning att föreskrivna skyddsåtgärder vidtas, bedömer miljöprövningsdelegationen att den planerade förändringen inte innebär någon risk för påtaglig skada på riksintresset. Anläggningen bedöms därför vara förenlig med miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Natura 2000-områden

Vindkraftsanläggningen lokaliseras ca 0,5 km från Rågetaåsen och ca 1,1 km från Moshult. Miljöprövningsdelegationen ser ingen risk för negativ påverkan på de skyddsvärda arterna i dessa Natura 2000-områden.

Artskydd

Med den utformning som vindkraftsparken får enligt detta tillstånd och med de försiktighetsmått som föreskrivs däri, bedömer miljöprövningsdelegationen att den tillståndsgivna verksamheten är förenlig med artskyddsförordningen (2007:845) och att någon dispens från denna förordning därmed inte krävs.

Strandskydd

Miljöprövningsdelegationen ser inte något hinder mot den ansökta verksamheten av strandskyddsskäl.

Förbudet i 7 kap 16 § miljöbalken gäller inte eftersom tillstånd för verksamheten nu lämnas enligt miljöbalken.

Vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken

Sökanden måste göra en egen bedömning av om bland annat anläggandet eller breddningen av en tillfartsväg över vattendrag är anmälningspliktig eller tillståndspliktig vattenverksamhet. Sådan verksamhet prövas i annan ordning.

Motivering av villkor

Allmänna villkoret

Bolaget bör åläggas att följa de åtaganden som gjorts i ansökan och under ärendets handläggning och som inte kan kopplas till ett specifikt villkor.

Vindkraftverkens placering och höjd

Sökanden har yrkat att vindkraftverken i P2 ska placeras inom en radie om 100 m från de koordinater som angivits i ansökan. I samrådsskedet lämnade Försvarsmakten ett yttrande ang. sex koordinater för 185 meter höga vindkraftverk där det står att ”*Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 m alternativt om totalhöjden ändras, måste Försvarsmakten få in en ny remiss.*”

I en komplettering som inkom den 1 december 2017 uppger sökanden att en flyttmån för vindkraftverken om 30 – 50 meter är tillräcklig. Försvarsmakten har lämnat ett yttrande daterat den 6 mars 2018 vari den tillstyrkt ansökan med de fasta koordinater som redovisats, under förutsättning att flyttmånen för vindkraftverken begränsas till 100 meter.

Luftfartsverket (LFV) har i ett yttrande vid samrådet 2016 meddelat att LVF inte har något att invända. LFV meddelar även att vindkraftverken ligger inom terminalområde för Halmstads flygplats. I en flyghinderanalys gjord av LFV sägs att ingen påverkan finns för verk som är 180 meter höga, på markhöjden 155 - 170 m.ö.h. på sex olika koordinater inom verksamhetsområdet. De koordinater som anges i samrådsyttrandet skiljer sig något från de som ingår i ansökan, men ligger i samma område. I ansökan anges markhöjder för de nya verken 3 och 4 till 160 m.ö.h. resp. 140 m.ö.h. Halmstads flygplats, Halmstad City Airport, har fått ansökan på remiss, men inte lämnat något yttrande i ärendet.

Mot bakgrund av ovanstående anser miljöprövningsdelegationen att det är möjligt att medge placering av vindkraftverken nr 3 och 4 i P2 inom en radie av 100 meter från de koordinater som angivits i ansökan.

Närboende

För dem som bor nära vindkraftverk är det viktigt att störningen från vindkraftverken regleras avseende främst buller, rörlig skugga och hinderbelysning.

Buller vid drift av anläggningen

Av den praxis som vuxit fram genom ett flertal domar från Mark- och miljöoverdomstolen, framgår att den ekvivalenta ljudnivån på grund av buller från vindkraftsanläggningar inte får överstiga 40 dB(A) vid bostadshus. Detta gäller vid alla bostäder och kan inte avtalas bort.

Sökanden har i en komplettering som inkom den 12 januari 2018 redovisat ljudberäkningar enligt modellen Nord2000. Beräkningarna är daterade den 12 januari 2018 och utförda av ÅF. Källjudet från Statkraft Södra Vindkraft ABs verk är i beräkningarna 106,8 dBA för samtliga 25 verk. Källjudet för sökandens befintliga verk P1 är 106,5 för verk ORA A01 och ORA A02, 104,6 för ORA A03 och ORA B01, samt 102,5 för ORA b02 och ORA B03. Källjudet för sökandens planerade verk P2 är 104,4 för alla fyra verk.

Beräkningarna visar den sammanlagda ljudutbredningen från den tillståndsgivna men ej byggda vindkraftsparken Örken (Statkraft Södra Vindkraft AB) samt Örken - Munkabol (sökanden). Beräkningarna visar att ljudnivån inte blir högre än 40 dBA vid någon bostad, under förutsättning att de källjud som anges för sökandens verk inte överskrider.

Reglering av kumulativt buller

När störningar från flera vindkraftsanläggningar kan påverka samma platser i omgivningen, måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt, och vad som följer av uppställda begränsningsvärden i givna tillstånd.

Mark- och miljööverdomstolen har reglerat ljudnivån för två näraliggande vindkraftsparker vid gemensam prövning så att ingen bostad ska utsättas för kumulativt buller över 40 dB(A), se MÖD 2016-03-02, M 1064-16 och M 1067-15, Rosenholm och Horshaga i Uppvidinge kommun. Inom ramen för den prövningen hade domstolen vid villkorsregleringen möjlighet att säkerställa att det kumulativa bullret från Horshaga och Rosenholm inte överstiger begränsningsvärdet 40 dB(A). Mark- och miljööverdomstolen ansåg att det vid denna villkorsreglering även borde tas hänsyn till andra lagakraftvunna tillstånd till vindkraftparker som finns inom samma påverkansområde som de två vindkraftsparkerna som prövades.

De ljudkänsliga punkter som valts i villkor 3 är fastigheter där den totala ljudnivån från samtliga 35 verk beräknas till 39 eller 40 dBA. Dessa platser har namngivits i beräkningarna daterade den 12 januari 2018 och utförda av ÅF. Platserna kallas bl.a. AA, AB, AC, AE, H, W och U.

I ljudberäkningen är Krokagård 1:4 bostad V på Kylesjömaden. Moshult 2:10 är bostaden R och T, Allmänshultet. Intyg har inkommit om att Krokagård 1:4 och Moshult 2:10 inte ska användas som bostäder. Bostaden T anges felaktigt som en annan fastighet, men T är Allmänshultet.

Mot bakgrund av sökandens beräkningar bedömer miljöprövningsdelegationen att sökanden kan uppfylla det i praxis etablerade bullerkravet på högst 40 dBA ekvivalent ljudnivå vid omgivande bostäder.

Kontroll av ljudnivån

Mark- och miljööverdomstolen har i en dom 2014-08-27, M 9473-13, som gäller Treriksrösets vindkraftspark i Halmstads, Hylte och Ljungby kommuner, prövat det överklagade bullervillkoret och kommit fram till att det räcker med närfältsmätningar och beräkningar vid kontroll av buller, immissionsmätningar behövs inte. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att det tillkommande värdet av immissionsmätningar vid bostäder var tveksamt, samt att syftet med vill-

koret kunde tillgodoses genom närfältsmätningar och beräkningar. Villkoret ändrades på det sättet att kravet på immissionsmätningar vid bostäder utgick.

Närfältsmätningar sker enligt standarden IEC 61400-11. Ljudeffektnivån (källjudet) bestäms enligt standarden vid den verkliga vindhastigheten över rotern. Vindhastigheten bestäms ur den producerade elektriska effekten genom sambandet som finns mellan elektrisk effekt och vindhastighet vid navhöjd. Tillsynsmyndigheten kan vid kontroll av bullervillkoret därför vilja ha uppgifter om den producerade effekten vid mättillfället för att följa upp källjud och vindstyrka.

Ljuddata kan också erhållas genom tillverkarens deklARATIONER och i de fallen bör standarden IEC TS 61400-14 användas. Denna standard tar hänsyn till mätosäkerheten i produktionen och anger bl.a. hur många vindkraftverk som ska mätas för att resultaten ska vara tillförlitliga och kunna ligga till grund som ingångsvärden i beräkningar.

Enligt IEC 61400-11 bör mätning ske i intervallet 6-10 m/s på 10 meters höjd, (vilket vid navhöjd motsvarar ca 10-16 m/s). Vid kontroll av om det begränsningsvärde som gäller enligt föreskrivet bullervillkor innehålls bör det värde som motsvarar det högsta källjudet användas i beräkningarna.

Tillsynsmyndigheten kan genom beslut om uppföljande kontroll i kontrollprogram bestämma på hur många platser samt var kontrollen av ljudnivån vid bostäder ska ske.

Buller under bygg- och återställningstiden

Miljöprövningsdelegationen finner skäl att även föreskriva ett särskilt bullervillkor för bygg- och återställningstiden. Villkoret bör följa Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från byggplatser.

Skuggor

Rörliga skuggor från vindkraftsanläggningen får enligt praxis inte överstiga 8 timmar per år på störningskänslig plats vid bostäder.

I första hand bör vindkraftverken placeras så att skuggproblem inte uppstår. Där skuggproblem uppstår, kan vindkraftsanläggningen utrustas med styrautomatik. Verken kan då stängas av under den potentiellt beräknade störningsperioden. En annan lösning är att anläggningen utrustas med ljusrelä, som känner av när solen skiner och endast då stänger av verk.

Sökanden har redovisat skuggberäkningar med programmet WindPRO. Beräkningarna är daterade den 21 december 2016 och utförda av ÅF. Skuggberäkningar är utförda för den tillståndsgivna vindkraftparken Örken (Statkraft Södra Vindkraft AB) samt Örken - Munkabol (sökanden). En beräkning av det förväntade antalet skuggtimmar per år visar att fyra bostäder förväntas få mer än 8 timmar rörlig skugga per år från sökandens vindkraftverk i Örken –

Munkaböl och ca åtta bostäder om den kumulativa påverkan från Statkrafts park också tas med i beräkningen.

Med de skyddsåtgärder som sökanden föreslagit gör miljöprövningsdelegationen bedömningen att sökanden kan uppfylla det i praxis etablerade kravet att en bostad inte ska utsättas för rörlig skugga under mer än 8 timmar per år.

I skuggberäkningen är fastigheten Krokagård 1:4 punkt V och fastigheten Moshult 2:10 punkterna R och T. Intyg har inkommit om att Krokagård 1:4 och Moshult 2:10 inte ska användas som bostäder.

Hinderbelysning

För att minimera påverkan på människor som bor och vistas i omgivningen till verksamheten är det viktigt att hinderbelysningens ljusstyrka är så låg som möjligt. De krav som ställs på anläggningens hinderbelysning avseende flygsäkerheten regleras i Transportstyrelsens föreskrifter. Av dessa framgår det bl.a. att vindkraftverk med en högre totalhöjd än 150 meter ska ha hinderbelysning i form av vitt, högintensivt blinkande ljus. Enligt allmänna råd till föreskriften får reducering av ljusstyrkan utföras under vissa tider. Miljöprövningsdelegationen anser att det är rimligt att reglera det som framgår av de allmänna råden till Transportstyrelsens föreskrifter när det gäller att reducera ljusstyrkan vissa tider och att ljusen ska synkroniseras. Sådan teknik används vid ett stort antal befintliga vindkraftsanläggningar och får anses vara ett rimligt krav. Av föreskrifterna framgår det vidare att Transportstyrelsen kan medge undantag från dessa bestämmelser.

I bl.a. Finland och Tyskland används vid vissa vindkraftsanläggningar ett system där hinderbelysningen dimmas ner mer än vad Transportstyrelsens föreskrifter generellt medger under förhållanden med klart väder. Detta system kräver dispens från Transportstyrelsen för att få användas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det bör finnas förutsättningar att få en sådan dispens eftersom hinderbelysningen alltid kommer att vara tänd, om än med lägre ljusstyrka när det är klart väder och sikten är god. Om dimning kan ske mer än föreskrifterna generellt medger kommer även påverkan från hinderbelysningen att minimeras. Bolaget ska för att uppfylla villkoret i denna del minst ansöka om dispens om hinderbelysning som kan dimmas ned mer vid god sikt än föreskrifterna generellt medger. Om dispens medges ska tekniken användas och om dispens inte medges, eller senare återkallas, ska hinderbelysningen utformas enligt gällande föreskrifter med dimning och synkronisering enligt de allmänna råden till föreskriften.

Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att det inte är en olägenhet för människors hälsa att vindkraftverken kan komma att ha både rött och vitt blinkande ljus som hinderbelysning.

Fåglar

Enligt fågelinventeringen noterades rovfåglar inom eller intill området vid fågelinventeringen 2015.

Miljöprövningsdelegationen anser att det är skäligt att kräva en undersökning av vindkraftverkens påverkan på fåglar, framförallt rovfåglar, efter det att vindkraftverken tagits i drift. Undersökningen bör göras för att verifiera de slutsatser om påverkan på fåglar som anges i ansökan.

Fladdermöss

Fladdermöss är långlivade, de kan bli 30 år, och har en långsam fortplantning där honan inte får ungar innan sitt andra levnadsår och då bara en eller två ungar per år. Detta gör att fladdermöss är känsliga för ökad dödlighet, även om det är en liten ökning. Alla fladdermusarter är fridlysta i Sverige (4 § artskyddsförordningen) och de skyddas dessutom av jaktlagen (3 §). Detta innebär att det är förbjudet att avsiktligt döda fladdermöss. Dessutom är det förbjudet att förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatsen och det är till och med förbjudet att störa dem.

När syntesrapporten om fåglar och fladdermöss skrevs 2011 gjordes uppskattningen att varje vindkraftverk dödar ungefär tre fladdermöss per år. I den uppdaterade syntesrapporten från år 2017, *Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss rapport 6740*, sägs att de siffror om antalet fladdermöss som dödas vid vindkraftverk som presenterades i den första syntesrapporten (Rydell m.fl. 2011) har visat sig vara alldeles för låga. I Tyskland dödas i genomsnitt 10–12 fladdermöss per vindkraftverk och år plus ett okänt antal gömda dödsfall (Voigt m.fl. 2012). Vissa platser är mycket farligare än andra, så variationen mellan platserna är stor. Siffror från södra Europa tyder på liknande eller ännu högre tal (Dubourg-Savage m.fl. 2011, Camina 2012, Georgiakakis m.fl. 2012). Även där är variationen stor. På vissa särskilt farliga platser i Sydeuropa dör i genomsnitt upp till 100 fladdermöss per kraftverk och år.

En ny sammanställning över undersökningar vid 62 vindparker i Kanada, där man korrigerat för borttransport av kadaver, sökeffektivitet och storleken på den undersökta ytan, visar ungefär samma sak. I genomsnitt dödas 15,5 fladdermöss per vindkraftverk och år, men med stor variation mellan vindparkerna (0–103).

I den uppdaterade syntesrapporten anges att det ännu inte finns några undersökningar från Sverige som skulle kunna jämföras med den beräknade mortaliteten i andra länder.

I syntesrapporten anges att högriskarterna är större brunfladdermus *Nyctalus noctula*, gråskimlig fladdermus *Vespertilio murinus*, nordfladdermus *Eptesicus nilssonii*, dvärg- och trollpipistrell *Pipistrellus pygmaeus* och *P. nathusii* (och potentiellt också de sällsyntare arterna mindre brunfladdermus *Nyctalus leisleri*, sydfladdermus *Eptesicus serotinus* och sydpipistrell *Pipistrellus pipistrellus*) (Rydell m.fl. 2011). Detta betyder dock inte nödvändigtvis att högriskarterna är sällsynta eller hotade, bara att de utsätts för hög risk att dödas vid vindkraftverk.

De skyddsåtgärder som föreslås i den uppdaterade syntesrapporten är i första hand att se till att kraftverken inte byggs på fel plats, det vill säga där fladdermöss av vissa högriskarter lever och rör sig i stor skala. När ett vindkraftverk väl är på plats är det bästa sättet att skydda fladdermöss att se till så att kraftverken hålls avstängda med vingarna stillastående under de tider då riskerna för att fladdermöss rör sig i närheten är som störst. Detta är den viktigaste åtgärden för att skydda fladdermöss vid vindkraftverk och har nu hunnit bli en väl beprövad och ordentligt testad metod (Baerwald m.fl. 2009, Arnett m.fl. 2011, 2013a, Brinkmann m.fl. 2011). Den ger inget hundra procentigt skydd mot att fladdermöss dödas, men rätt använd kan den minska dödsfallen med 60–90%.

I rapporten föreslås att man i södra Sverige (Götaland och Svealand) generellt använder stoppreglering för att skydda fladdermöss under perioden 15 juli till 15 september, från solnedgång till soluppgång och förutsatt att vindstyrkan (i rotorhöjd) är < 6 m/s (medelvind under en tio-minutersperiod) och att temperaturen samtidigt är > 14 °C. Stoppreglering behövs inte vid kraftigt regn eller dimma, eftersom fladdermöss inte kan förväntas vara aktiva då, åtminstone inte i rotorhöjd.

Stoppreglering är i första hand till för att skydda större brunfladdermus och gråskimlig fladdermus, i andra hand nordisk fladdermus särskilt i norr, och i tredje hand de övriga högriskarterna.

En grov uppskattning för södra Sverige baserad på de två senaste årens väder antyder att stoppreglering behövs under ca 10 nätter per år i genomsnitt.

I rapporten sägs sammanfattningsvis att undantag från kravet på stoppreglering kan ges om man kan visa att de här arterna (i första hand större brun- och gråskimlig fladdermus och i norr även nordfladdermus) inte förekommer regelbundet i eller nära vindparken under sensommaren. För att visa detta måste man göra så kontinuerliga aktivitetsmätningar som möjligt under perioden 15 juli till 15 september. Ansvaret för detta bör ligga på exploitören.

Miljöprövningsdelegationen anser att det, för att skydda fladdermöss inom området, är rimligt att besluta om ett villkor som innebär att vindkraftverken hålls avstängda med vingarna stillastående under de tider då det är störst risk att fladdermöss dödas av verken, både för de nya verken och de befintliga verken. Sökanden har inte visat att totalkostnaden för installation och drift av tekniken är orimlig.

Återställande och avveckling

Efter det att vindkraftverken tagits ur drift är det viktigt att de monteras ned och transporteras bort samt att marken återställs. Även ringen vid verkets fot bör tas bort. En avvecklingsplan bör lämnas till tillsynsmyndigheten när verken tas ur drift. Tillsynsmyndigheten får då avgöra om även fundamenten ska tas bort.

Det återställningsarbete som sker direkt efter det att anläggningsarbetena är slutförda kan med fördel göras så att den biologiska mångfalden gynnas. Återställningskravet innebär inte att det måste se precis likadant ut på platsen efteråt som det gjorde innan vindkraftsanläggningen anlades.

Säkerhet för återställningsåtgärder

För att en säkerhet ska godtas enligt miljöbalken krävs att den är betryggande för sitt ändamål (16 kap 3 § andra stycket miljöbalken). Det är sökandens sak att komma med en utredning för att visa att säkerheten är tillräcklig och i övrigt godtagbar (Bengtsson m.fl., Miljöbalken. En kommentar. Del II, s. 16:10).

I en dom från MÖD 2016-1214, M 1344-16, fastställdes säkerhetens belopp till 700 000 kronor per verk om tornen utgörs av metall. Om s.k. hybridtorn med betong uppförs ska istället säkerheten vara 1 000 000 kronor per verk.

I en dom från MÖD 2014-08-27, M 9473-14, fastställdes att ekonomisk säkerhet för vindkraft inte ska ställas efterhand utan i sin helhet innan tillståndet tas i anspråk.

Enligt praxis bör skrotvärdet på det nedtagna tornet inte räknas av vid beräkningen av säkerhetens storlek.

Sökanden föreslår att beloppet 500 000 kr per verk ska avsättas som säkerhet för tillkommande vindkraftverk (P2), samt att 300 000 kronor per verk fortsatt ska avsättas för befintliga vindkraftverk (P1) i enlighet med nu gällande miljö-tillstånd.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att säkerheten i detta fall bör vara 700 000 kronor för varje befintligt verk och varje nytt verk som uppförs. Detta belopp är enligt rättspraxis den nuvarande nivån för ekonomiska säkerheter för

vindkraftverk med metalltorn och det saknas skäl att göra någon åtskillnad mellan befintliga och nya verk, eftersom återställningskostnaden är den samma.

Miljöprövningsdelegationen anser att säkerheten bör ställas i sin helhet innan tillståndet tas i anspråk, eftersom en kostnad för återställande kan bli aktuell så snart detta sker.

Tillståndets giltighet

En tillståndstid om 35 år är vanligt förekommande och motsvarar livslängden för vissa delar av verkens konstruktion. Enligt miljöprövningsdelegationens mening bör därför tillståndstiden begränsas till 35 år från lagakraftvunnet beslut.

Sammanfattning

Genom de åtaganden som sökanden gjort och de försiktighetsmått som föreskrivs i villkoren till detta beslut finner miljöprövningsdelegationen att hinder inte föreligger enligt miljöbalkens hänsyns- och tillåtlighetsregler mot att meddela sökanden tillstånd till den verksamhet som avses bedrivas.

Beslut i detta ärende har fattats i Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation av chefsjurist Peter Jupén, ordförande, och Henrik Frindberg, miljöskakkunnig. Miljöhandläggare Anna-Lena Olsson har varit föredragande, men ej deltagit i beslutet.

Peter Jupén

Henrik Frindberg

Anna-Lena Olsson

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

Naturvårdsverket; registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten; havochvatten@havochvatten.se

Samhällsbyggnadsnämnden i Hylte kommun, sbk@hylte.se

Miljönämnden i Halmstads kommun, miljonamnden@halmstad.se

Länsstyrelsen i Hallands län

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Hylte kommun, kommunstyrelsen, kommunen@hylte.se

Halmstads kommun, kommunstyrelsen, kommunstyrelsen@halmstad.se

Halmstads Ornitologiska Förening, att. Anders Wirdheim, anders.wirdheim@birdlife.se

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Halmstad City Airport, halmstadcityairport@halmstad.se

Statkraft Södra Vindkraft AB, Sveavägen 9, 111 57 Stockholm (Vindpark Örken, Kragared 1:2 i Halmstads kommun och Kallarp 1:11, 1:13, m.fl. i Hylte kommun)

Eva Abrahamsson m.fl., Fröslida Pershultsvägen 120, 314 96 Torup

Föreningen God Livsmiljö Hylte, Dagsländevägen 27, 30256 Halmstad

E.ON Wind Sweden AB, Arvid Lökken, arvid.loekken@eon.com

E.ON Wind Sweden AB, Camilla Rasmusson, camilla.rasmusson@eon.com

Aktförvararen på Samhällsbyggnadskontoret i Hylte kommun

Aktförvararen på Miljöförvaltningen i Halmstads kommun

